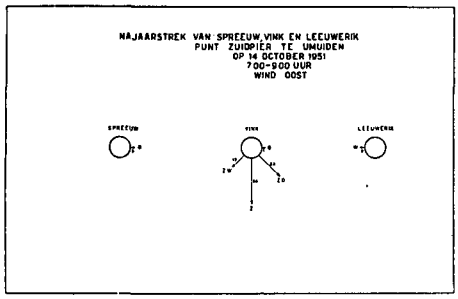

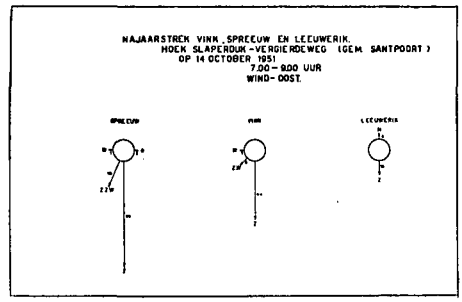

waargenomen. De vogels trokken vooral op een afstand van 100 meter uit de kust, dus achter de eerste duinenrij, in troepen van ongeveer 100—150 voorbij. We kregen hier een duidelijke aanwijzing dat vele vogels, die uit de richting Haarlem kwamen aanvliegen, zich kort voor de post Zandvoort-Zeezijde samenvoegden en dan langs de kust verder vlogen, gezien het grote aantal van 3748 vogels bij de post Zandvoort.

De trek in het Noorden van ons land

door J. de Jonge, Groningen

Algemene opmerkingen

1. De waarnemers moeten er wel op bedacht zijn, dat ze vooral in het eerste uur van waarneming slaaptrek en echte trek niet verwarren.
2. Zeer veel formulieren waren onnauwkeurig gedateerd. Waargenomen is op 13 en 14 Oct. 1951, terwijl veel waarnemers er 14 en 15 Oct. van hadden gemaakt. Dit geeft licht verwarring.
3. De pijlen geven de trekrichting aan. Ze zijn zo mogelijk in cm verdeeld. Elke cm stelt honderd vogels voor. Lopen twee pijlen parallel, dan dient men de aantallen, die door die pijlen worden aangeduid, samen te tellen.
4. Niet alle door de waarnemers opgegeven trekrichtingen zijn apart door een pijl aangeduid. O.N.O. en N.O. bv. werden vooral bij kleine aantallen *samengevoegd tot één richting*: N.O.
5. De waarnemingsposten waren:
   1. Nieuw-Statenzijl op de Ned.-Duitse grens aan de Dollard. Hier is waargenomen op 14 Oct. van 8—9 uur.
   2. De Hongerige Wolf ten Z. van de Dollard.
   3. De Punt van Reide.
   4. Bierum aan de Eems.
   5. Polder achter Uithuizen.
   6. t.m. 11. Langs de Lauwerszee. (O.kust)
   12. W.kust van de Lauwerszee, 4 km ten N. van Dokkumer Nieuwezijlen.
   13. Pier van Holwerd.
   14. Nabij Oudebiltzijl.
   15. Biltpollen (gem. Het Bilt).
   16. Tjerk Hiddes de Vries-sluizen ten N. van Harlingen.
   17. Begin van de afsluitdijk.

18. Warga.
19. Oudehaske (Nannewied, gem. Heerenveen).
20. Marschen aan de Boorn (gem. Opsterland).
21. Fochteloërveld.

13 Oct. Op deze datum werden maar weinig waarnemingen gedaan; ze zijn voor de verschillende vogelsoorten afzonderlijk in kaart gebracht. Indien een waarnemingspost wel op het kaartje van 13 Oct. staat, maar zonder trekgegevens dan is daar op die datum geen trek waargenomen, hoewel er wel geobserveerd is.
Zowel in 't binnenland als aan de kust wordt spreeuwentrek gezien. Post 13: 500 ex., post 18: 1050 ex., post 4: 450 ex.) De dieren van post 14 zijn vermoedelijk allemaal uit Oost-Friesland afkomstig.
Trek van de leeuwerik vermeldt alleen post 4. Uit verschillende richtingen naderen ze hier de kust, maar alle gaan ze in Z.W. richting verder. Het totaal beloopt hier 76 ex.
Er was ook vinkentrek, ook over zee. Post 4 en 13 maken hiervan melding. Veel groter was echter het aantal bij Warga (post 18) in één uur waargenomen dieren (1050). Ze vlogen haast zonder uitzondering O-W, de bomenrijen volgend langs de weg Wartena—Warga. Ze vlogen meest op ca. 15 m hoogte, enkele echter belangrijk hoger. Die van post 4 en 13 vlogen normaal, vrij hoog of hoog, wat van zeetrekkers verwacht kon worden.
14 Oct. Leeuwerik. Het aantal is overal te gering om bepaalde conclusies te kunnen trekken. Bij de Dollard valt de „verwarring" in vliegrichting op (post 1 en 2). Wij zagen die dag meermalen vogels uit N. richting de Dollard overvliegen. Kwamen ze dan aan de Z.-kust aan, dan volgden ze die in O. richting. Bij post 2 zien we de (weinige) trekkers in W., Z.W., Z.Z.O. en Z.O. richting verder gaan. Dat niet alle vogels N-Z de Dollard overvlogen blijkt uit de gegevens van post 3.
Rondom de Lauwerszee is de situatie nog niet geheel duidelijk. Sommige leeuweriken schijnen hier de dijk te volgen, om dan bij post 11 landinwaarts te gaan. Daar post 7 meer vogels ziet dan 8 en 9 mogen we aannemen, dat het grootste deel der trekkers niet de dijk volgt, maar oversteekt. Uit de gegevens van post 12 blijkt dat ook.
Post 12 ziet twaalf vogels van Z.W. in O.N.O. richting zeewaarts gaan. Post 16 ziet 203 leeuweriken, waarvan 197 in Z.W. richting verder gaan; drie gaan Westwaarts, twee vliegen „verkeerd".
Het schijnt, dat een groot deel van de 197 langs de kust vliegende vogels de afsluitdijk bereikt en ook daar blijft een deel en wel ruim de helft, de Friese kust volgen, terwijl een derde deel in Z.W. richting, langs de afsluitdijk gaat.
We zullen over veel grotere getallen en meer posten — ook in het binnenland — moeten beschikken, vóór we verdergaande conclusies kunnen trekken.
Spreeuw. Het aantal is vrij wat groter dan dat der leeuweriken, maar zonder twijfel zijn hier slaaptrekkers bij. De posten 6 t.m. 11 hebben dit ook inderdaad vastgesteld en in hun aantallen zijn de vermoedelijke slaaptrekkers dan ook niet begrepen. Post 17 heeft stellig ook slaaptrekkers gezien, waarover straks meer.
Post 1 en 2 constateren een zeer matige spreeuwentrek. Post 1 constateert, dat heel veel vogels, na uit het N.O. Nieuw Statenzijl te zijn genaderd, hun trekrichting meer Westelijk nemen. Het lijkt erop, dat er tegen de O.kust

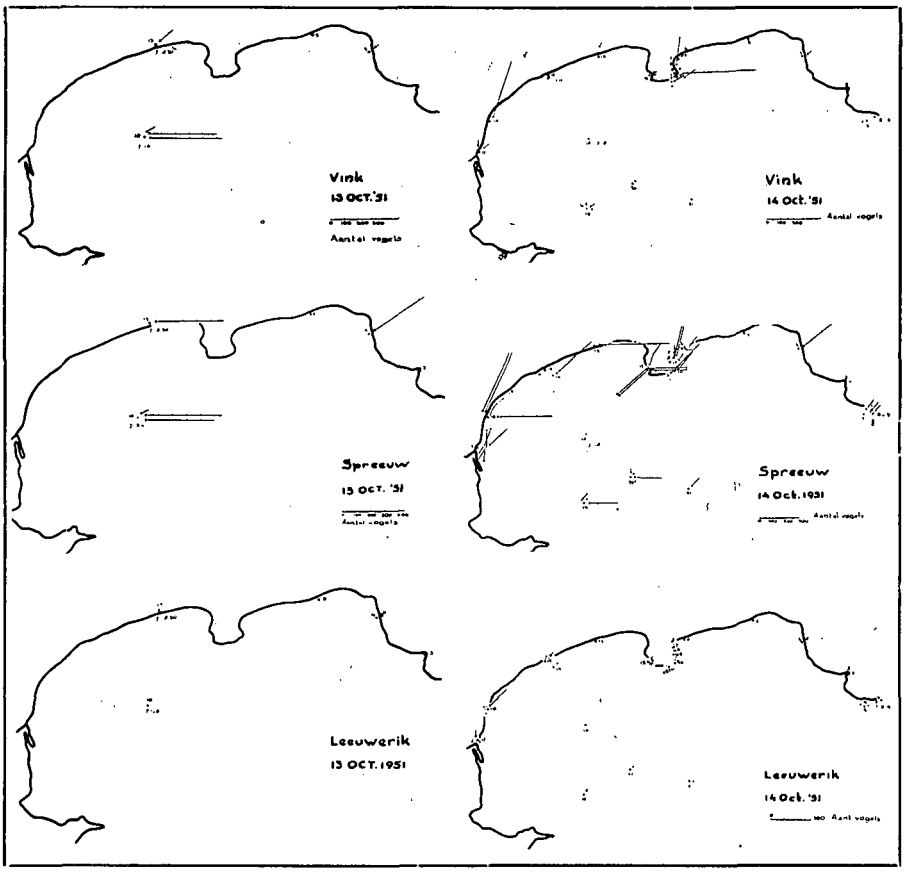

van de Dollard stuwing optreedt, maar dat ze, eenmaal de Dollard voorbij, hun koers weer meer Westelijk nemen.
Dat er geen grote lust is, Eems of Dollard over te steken, blijkt ook uit de resultaten van post 3: geen trek, alleen enkele spreeuwen, die Oostwaarts vliegen!
In strijd hiermee zijn de gegevens van post 4, die zelfs meer trek waarneemt dan 1 en 2 (post 1 nam waar van 8—9). Trouwens, ook uit de gegevens van andere posten blijkt, dat er wel degelijk spreeuwen over zee zijn gekomen. Post 5 vermeldt alleen rustende spreeuwen.
Post 6 meldt geringe, post 7 ook geringe, maar post 8 en 9 sterkere trek uit N.O. en N.N.O. Ook post 10 en 11 zien alleen trek uit deze richtingen. De spreeuwen schijnen dus de Lauwerszee te omvliegen.
In strijd daarmee vermeldt post 12 op de West-oever van de Lauwerszee een vrij sterke trek uit O. (later afbuigend naar Z.W.). Ook vermeldt deze post trekkers uit het Z.O., afbuigend naar W. en vogels uit het N.O., afbuigend naar Z.Z.W. Het is enigszins bevreemdend, dat de posten 7, 8 en 9 van deze O.W.-trek niets melden.
Bevreemdend is ook, dat post 8 een zoveel sterkere trek ziet dan post 7, die

de uit het N.N.O. komende vogels toch eerder moest zien.
Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat de vogels tussen post 9 en 10, waar de kust naar het Z.O. buigt, voor een deel in zee steken. Dan is ook verklaard, hoe post 12 een O.W.-trek kan waarnemen. *)
Merkwaardig is, dat post 15 in 't geheel geen trek meldt (slechts enkele vogels die naar 't N.O. vliegen) en post 14, die er dichtbij ligt, wel.
Zien we nu eerst naar post 17, aan 't begin van de afsluitdijk, dan valt ons allereerst een vrij sterke beweging uit het Z.W. naar het N. en N.O. op. Het gaat hier om 558 vogels. Vermoedelijk is dit slaaptrek. Bij Harlingen (post 16) gaan nog ruim 300 vogels langs de kust naar 't N.O. De rest heeft zich vermoedelijk over de landerijen verspreid. Mogelijk komt het laatste restantje van deze slaaptrekkers nog tot post 15, die vijftien vogels Z.W.-N.O. vermeldt. Keren we terug naar de afsluitdijk, dan is hier ook echte trek, die deels naar 't Z.W. gericht is, langs deze dijk dus. Ongeveer 2/3 van de trekkers neemt deze route, het andere derde deel gaat langs de kust verder. Uit de N.N.O.-Z.Z.W. gerichte trek bij Harlingen mag men misschien concluderen tot een zekere stuwing, die trouwens ook bij Dollard en Lauwerszee bleek op te treden. Harlingen vermeldt echter ook een voor deze dag vrij sterke trek O.W.
Van de waarnemingen uit het binnenland valt weinig te zeggen. De trek naar 't N.O. van post 19 kan weer slaaptrek zijn. Het is zeker van belang, dat de waarnemers zich op de hoogte stellen van nabij gelegen spreeuwen-slaapplaatsen om verwarring met echte trek te voorkomen.
Vink. Ook deze trek was te gering om gevolgtrekkingen te maken. Wel mag misschien vastgesteld worden, dat langs de Oostkust van de Lauwerszee weer een zekere stuwing optrad. Ook uit het feit, dat de trek bij Harlingen in hoofdzaak N.N.O.-Z.Z.W. gericht was, blijkt een zekere stuwing. Bij post 17 vliegt ongeveer de helft der trekkers in deze richting (en dus langs de kust) verder; de andere helft koerst Z.W. en volgt de afsluitdijk.
De vraag is echter, waarom post 16 zoveel meer vinken ziet dan post 17. Zijn ze op de dijk gaan rusten of hebben ze toch de sprong over zee gewaagd? Een andere vraag: waarom ziet post 10 een 600 vinken uit het O. komen, terwijl post 9 en 6 helemaal niets vermelden, post 7 zeer weinig en post 8 weer 200?
De waarnemingen bevestigden, dat in 't algemeen de over het water vliegende vogels veel hoger trekken dan de „landtrekkers".
We hopen voor dit jaar op nòg meer waarnemers (ook in 't binnenland) en drukkere trek!

Twee jaar vogeltrek in Heemskerk

door G. Nooter

In October van de jaren 1950 en 1951 werden, door het vogelkader van district Amsterdam van de N.J.N. dezelfde posten in het Heemskerkerduin bezet. Het lijkt me nuttiger, om in dit artikeltje de trek, die we daar in de beide jaren zagen, te vergelijken, dan dat we het gebruikelijke artikeltje met kaartjes van Noord-Holland met mooie pijlen schrijven.
We verdeelden de punten waar geteld werd zodanig door het duin, dat we een linie er door legden, die ongeveer W.O. liep. Door de tussenruimten tussen de telposten niet te groot te nemen, mogen we wel zeggen, dat slechts